



НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 2 • год. ХСV • 26 януари 2018 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ОБЩО СЪБРАНИЕ НА ВЪРХОВНИЯ КОМИТЕТ НА СТДБ

Основната задача е
организационното укрепване на Съюза

Нови членове на Върховния комитет и Централното ръководство

На 20 януари т.г. в заседателната зала на Тракийския дом в столицата (ул. „Стефан караджа“ 7А) в столицата се състоя Общо събрание на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България, което премина при следния дневен ред: 1. Отчет на изпълнение на план-програмата на Съюза за 2017 г.; 2. Отчет за изпълнението на Бюджет 2017 г.; 3. Приемане на план-програмата за дейността на Съюза за 2018 г.; 4. Приемане на проектобюджет за 2018 г.; 5. Приемане на промени в Устава на СТДБ; 6. Приемане на вътрешни правила за управление на собствеността на юридическите лица – членове на СТДБ; 7. Прием на нови членове; 8. Попълване с нови членове на състава на Общото събрание (Върховния комитет) и управителния съвет (Централното ръководство); 9. Разни.

След като бе установено, че има кворум и събранието е законно, то бе открито. За ръководещ на събранието бе избран Михаил Вълов – заместник-председател на Централното ръководство. С едноминутно мълчание бе почетена паметта на починалия член на Върховния комитет Христо Гиневски. До-



клад-експозе по отчета и план-програмата направи председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов, който изтъкна, че през 2018 г., когато се навършват две важни юбилейни годишнини – 115 години от Илинденско-Преображенското въстание и 105 години от геноцида над тракийските

българи, основната задача на Съюза ще бъде неговото организационно укрепване. Присъстващите гласуваха и одобриха отчета, план-програмата, финансовия отчет за миналата година и проектобюджета за 2018 г. Приети бяха и промени в устав, които са насочени към задължителното вписване на Съюза в регистъра на юри-



дическите лица, воден от Агенцията по вписванията и за невъзможността СТДБ да се преобразува в юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на дейност в частна полза, а така също бяха утвърдени нови формулировки за начините на изключване и отпадане от Съюза. Гласувани бяха и правила за управление на недвижими имоти, собственост на тракийските дружества или други юридически лица – членове на СТДБ.

Единодушно бяха приети новите колективни членове – учредените тракийски дружества във Айтос, Любимец, Бургас, Варна. Техните председатели Николай Димитров, Михаил Димитров, Стефан Колев и Веска Димова бяха утвърдени за членове на Върховния комитет, както и новоизбраните председатели в Търговище – Нели Ташева и Шумен – Никола Ангелов. За членове на Върховния комитет бяха избрани също Ваня Мечева от Стара Загора – съпредседател на Тракийския женски съюз, Мария Найденова – Търговище, Златко Попчев – Шумен, Кирил Йорданов – Варна. Нови индивидуални членове станаха също Ина Лулчева – София, проф. Георги Янков, митрополит Киприан, Лазар Налбантов – Бургас, д-р Георги Йорданов – Пловдив и Дора Янкова – Смолян.

Попълнено бе и Централното ръководство с Милен Люцканов (на мястото на Георги Димитров, заминал на дипломатическа работа в чужбина), Елена Мурджева – съпредседателка на Тракийския женски съюз и председател на дружеството в Поморие, Цанко Атанасов – съпредседател на Тракийския младежки съюз и председател на дружеството в Стара Загора, митрополит Киприан, Кирил Йорданов и Чавдар Георгиев.

В разисквания взеха участие Иван Гранитски, Ваня Стоянова, Ваня Мечева, Лазар Налбантов, Веселин Костов, ген. Тодор Бояджиев, Краснодар Беломорски, Цанко Атанасов, Гено Пухов, Стефан Колев, Тодор Коруев, Недялко Комнев.

Приета бе и декларация на Върховния комитет.

Документите ще публикуваме в следващия брой.

ТРАКИЙЦИ НА ТЪРЖЕСТВАТА В ИСТАНБУЛ



На стр. 4 и стр. 6

ТРАКИЙСКАТА 1918-А В ДАТИ И СЪБИТИЯ

През годината се навършват 115 години от Илинденско-Преображенското въстание и 105 години от геноцида над тракийските българи

20 януари – Общо събрание на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България; 7 февруари – 118 години от рождението на Капитан Петко войвода; 26 март – Ден на Тракия; 6 май – Национален тракийски гергьовски събор в Одрин; Национален тракийски фолклорен събор „Гергьовден“, Поморие; 12-13 май – Национален фолклорен конкурс „Песните на Калинка Згурова“ – Бургас; май – Странджанско-тракийски събор „Фолклорен венец Божура“, местност „Божура“, гр. Средец; 21 май – Тракийски събор в църквата „Св. св. Константин и Елена“, Одрин; 25 май – Национален тракийски християнски събор „Спасовден“ в местността „Бакаджиците“, Ямбол; 2 юни – Ден на Ботев и загиналите за свободата и независимостта на България. Поклонение пред паметниците на Капитан Петко войвода в Рим и в Киев; юни – Национален тракийски младежки събор – Ден на тракийското дете, тракийски мемориал „Илиева нива“, община Ивайловград; август – Национален тракийски събор, посветен на Илинденско-Преображенското въстание, село Славейно, община Смолян; Национален тракийски събор- поклонение в памет на загиналите в Илинденско-Преображенското въстание, местност „Петрова нива“, община Малко Търново; Национален тракийски фолклорен събор „Богородична стъпка“, Старозагорски минерални бани; септември: Национален тракийски женски събор в памет на избитите жени и деца от село Манастир, село Аврен, община Крумовград; Национални хайдушки празници „Капитан Петко войвода“, Чепеларе; октомври: Национално тракийско поклонение „Ден на тракийската памет“, тракийски мемориал „Маджарово“, гр. Маджарово; 85 години Тракийски женски съюз

Кръгли годишнини: 20 март – 115 години от героичната смърт на Пано Ангелов и Никола Равашола в с. Сърмашик (дн. Бръшлян); 26 март – 105 години от превземането на Одрин; 31 март – 40 години от смъртта на Димитър Попников, революционер и деец на ВМОРО, участник в Преображенското въстание, основател и главен редактор на в. „Тракия“; 4 май – 115 години от гибелта на Гоце Делчев, водач и идеолог на ВМОРО; 30 май – 105 години от подписването на Лондонския мирен договор; 8 юни – 85 години от смъртта на войводата Стоян Вълчев Мохеров (Камилски); 28 юни – 115 години от конгреса на Одринския революционен окръг на ВМОРО в местността „Петрова нива“; 1 юли – 140 години от Берлинския конгрес; 10 август – 105 години от подписването на Букурещкия мирен договор; август – 60 години от издигането на паметника на героите от Преображенското въстание на „Петрова нива“; 29 септември – 105 години от подписването на Цариградския мирен договор; 28 октомври – 85 години от създаването на Тракийския женски съюз; 1 декември – 130 години от смъртта на Антим I, първият български екзарх, роден в Лозенград; 22-24 декември – 100 години от първия конгрес на организацията „Одринска Тракия“ в Одрин (Караагач), която възражда самостоятелното тракийско движение в България,

ТРАКИЙЦИ ПОЛОЖИХА ЦВЕТЯ НА ПАМЕТНАТА ПЛОЧА НА АКАД. МИЛЕТИЧ В СОФИЯ

Навършиха се 155 г. от рождението на академик Любомир Милетич – първия български учен, описал геноцида над тракийските българи през 1913 г. Той е автор на фундаменталния труд „Разорението на тракийските българи“, който описва историята на Тракия и българската трагедия през Междусъюзническата война.

Представители на Съюза на тракийските дружества в България, Тракийския научен институт, тракийско дружество „Тракия“, гр. София и Националната инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“ поднесоха цветя от името на тракийци и потомците на тракийските бежанци на паметната плоча на Любомир Милетич в София на ул. „Шипка“ 21. Слова за бележития български учен произнесоха потомците на тракийски бежанци Стоян Райчевски, виден публицист, историк-изследовател, писател и Георги

155 години от рождението на летописеца на тракийското разорение

Илиев, историк, изследовател на тракийското движение.

Любомир Милетич е роден на 1 (13) януари 1863 г. в гр. Щип, един от центровете на българското Възраждане в Ма-

ското национално движение във Войводина Светозар Милетич. В

средата на 19 век Георги Милетич работи като български учител в различни градове в Македония,

между които – Велес (1859–61) (където се жени за Евтимия (Евка) Наумова хаджи Попдаова – майката на Любомир Милетич) и Щип (1861–1863). Различни хипотези търсят корените на рода Милетич в Хърватско, България, Бос-

на и на други места. Любомир Милетич следва славянска филология в Загреб и Прага. През 1898 г. е приет за действителен член на Българското книжовно дружество, по късно – Българска академия на науките, която дълги години ръководи като подпредседател (1911–1925 г.) и председател (1925–1937 г.) на управителния ѝ съвет. Един от основателите и преподавателите на Висшето училище в гр. София, прераснало по-късно в Софийски университет „Кл. Охридски“, чийто ректор става на два пъти (1900–1901 г., 1921–1922 г.). Той е почетен доктор и дописен член на много чуждестранни академии и научни дружества.

Академик Милетич е виден общественик и български патриот, който живее, радва се и страда с постиженията и неуспехите, с величието и погромите на България в усилията ѝ да реши въпроса за националното освобождение и обединение на българския народ. След погрома на Илинденско-Преображенското въстание записва и впоследствие публикува спомените на видни революционни дейци, които са важен извор за историята на освободителните борби.

Любомир Милетич съпребива силно трагедията на българското население в Източна и Западна Тракия през 1913 г. и на три пъти пътува в земите, присъединени към България по силата на Букурещкия мирен договор от 28 юли 1913 г., с който се слага край на Междусъюзническата война. През зимата на 1913 и пролетта на 1914 г. той се среща със стотици българи, принудени да напуснат родните си места в



Одринско и Беломорска Тракия и да се преселят в България, където първоначално живеят при крайно трудни условия. Академик Милетич пътува по свой личен почин, ръководен от дълбоко чувство на състрадание към жертвите на големите насилия и жестокости, извършени от турските войски и башибозушките отряди върху българското тракийско население. Фотоапаратът, който носи със себе си, му дава възможност не само да види извършените безчинства, но и да ги запечата върху богат снимков материал, част от който е приложен към неговата книга.

В публикацията си академик Л. Милетич цитира, преразказва или предава разказите на обикновените хора, с които се среща. Към всичко чуто и видяно той се отнася критично, за да установи неговата истинност. Така сведен-

ията му добиват достоверност и могат да се използват като един от важните извори за изучаване на събитията в Одринско и Беломорска Тракия през лятото и есента на 1913 г. Те свидетелстват за стотиците кървави убийства, изгарянията на цели села, изнасилвания на млади жени и девойки, убийства на малки деца и старици, които действат потресаващо върху съзнанието на читателя. Особено потресаващи са жестокостите, извършени над българското население в гр. Феро. Тях авторът сравнява с жестокостите в с. Батак. Но Батак, пише той, е само едно село, а в Западна Тракия са извършвани масови кланета в цели 17 села. И само там ли? В Армаганската долина, където според него са избити голям брой българи, техните кости стоят непогребани цели два месеца.

Любомир Милетич оставя повече от 400 труда: книги и монографии, студии, рецензии и др., много от които са на чужди езици: немски, френски, сръбско-хърватски, руски. Сред тях са и ценните трудове на тракийска тематика: „За Тракия“, „Родна Тракия“, „В Македония и Одринско“, „Западна Тракия и договорот за мир в Ньой“, „История на Гюмюрджинската република“, наред с основния му труд „Разорението на тракийските българи през 1913 година“, а така също и многобройните публикации и доклади, свързани с драмата на тракийските българи през 1913 г.

Тракийските българи с дълбока почит се покланят пред неговия живот и сътвореното от него в тяхна памет.

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНО СЪБРАНИЕ В ТЪРГОВИЩЕ

На 15 януари т.г. се проведе отчетно-изборно събрание на туристическото дружество „Стоян Мавродиев“ в Търговище при следния дневен ред: 1. Отчет за дейността на дружеството за 2014–2017; 2. Доклад на Контролната комисия; 3. Изменение и допълнение на устава на дружеството; 4. Освобождаване на досегашното ръководство; 5. Избор на нов управителен съвет и нова контролна комисия.

Събранието прие отчета за дейността на дружеството и оставката на досегашното ръководство, и гласува за измененията и допълненията на устава. Избран бе нов управителен съвет на организацията в състав: Нели Анастасова Ташева – председател, членове: Здравка Бонева, Петър Милушев, Дамян Христов, Маргарита Милушева. Избрана бе и контролна комисия в състав: Светослава Русева-председател, членове: Веселин Николов, Снежана Раданова.

Гости на заседанието бяха председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов и Чавдар Георгиев – член на ВК на СТДБ. Красимир Преманов приветства участниците в събранието, поднесе благодарност на досегашното ръководство за работата му в полза на тракийската кауза и пожела успех на новото ръководство.



140 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА ХАСКОВО

И тази година тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и народното читалище „Тракия – 2008“ Хасково, участваха в общоградското поклонение пред „морената паметник“ в старата част на града, където преди 140 години са посрещнати руските освободители от авангардните части от отряда на ген. Гурко. Слово за това забележително събитие произнесе кметът на града Добри Беливанов. В поклонението участваха стотици граждани и представители на държавната администрация и на неправителствени организации.



- Г-н Шопов, завършвате втората си книга за българо-турските отношения, на фона на актуалното и много коментирано посещение на премиера Борисов в Турция преди дни...

- Да, завършвам втората си книга. Първата – „Турският въпрос и държавната сигурност“ се посрещна с голям интерес. Имах много срещи из страната и стана ясно, че този проблем – нашите отношения, който е от векове, продължава да бъде много тежък и трябва се реши по начин, който да запази достойнството на България и нейния суверенитет по отношение на Турция. България предостави почти изцяло своя суверенитет на ЕС и НАТО, но моето мнение е, че няма никакви основания да правим каквито и да било отстъпки на Турция, която първо – не е член на ЕС, и второ – между нас има исторически обременености като петвековното османско иго. Това е факт.

- В словото си на тържествената церемония по откриването на отреституираната църква „Св. Стефан“ в Истанбул, премиерът подчерта, че ние сме за кратко председатели на ЕС, но с Турция ще бъдем векове напред.

- Да не забравяме, че освен политическата толерантност, която е допустима при такива форуми, национален празник на България е 3-ти март, а неговото основание е Освобождението на България от османско иго. Разбирам стремежа на премиера да играе активна роля в двустранните ни отношения и да поеме ролята на посредник между Турция и Европа, но от своя опит в дипломатията знам много добре, че обикновено с посреднически ми-

НЯМАМЕ ОСНОВАНИЯ ДА ПРАВИМ ОТСТЪПКИ НА ТУРЦИЯ

Любомир Шопов,
дипломат и експерт по
национална сигурност

сии се ангажират представители на успели държави. Държави, които са решили вътрешните си проблеми; държави, в които социалният статус на населението е най-малко среден, а като правило – висок.

- А ние в България нито сме „цъфнали“, нито сме „вързали“.

- Това са много тежки въпроси. Ето защо трябва добре да премисляме думите си на подобни форуми. Всяко изявление на български представител дълбоко се запечатва в архивите на турската държава и рано или късно се използва „по предназначение“. Това е едната страна на въпроса. Другата е, че църквата „Св. Стефан“ не е българска църква. Какво искам да кажа: Тя е на подчинение на Вселенския патриарх. А той е грък

по националност, но гражданин на Република Турция, и доколкото се говори – получава и немалка финансова подкрепа от Турция. Службите в „Св. Стефан“ се водят на гръцки език и не е вярно, че българската държава не се е грижила и не е правила опити да я ремонтира преди това. Давали сме стотици хиляди долари за нейния ремонт преди години, но те са потъвали, и хубаво е, че в крайна сметка се намери решение и тя беше възстановена – това е един религиозен и културен паметник, който има значение за християнството. Такива неща трябва да се приветстват. Но трябва също така да се знае, че Ердоган и Турция никога не правят нищо случайно. Едно задължение, което имаха – да се грижат за този



културно-религиозен паметник, и те направиха това, бъдете сигурни, че ще бъде използвано след време като търсене на някаква „взаимност“. Примерно, ние да се грижим за джамиите, което между впрочем сме правили винаги. Българската държава винаги е отделила средства за поддържане на джамиите и джамиите като бройка са много повече от християнските църкви в България.

- А какво подозирате, че ще ни бъде поискано в замяна?

- Според мен тук голямата цел е да бъде изградена втора голяма джамия в София. Това е скритият ход на Ердоган, по мое мнение. Очаквам по време на европредседателството, той да заяви това желание на Турция. Той ще направи посещение в България, в което няма нищо лошо, но ще използва това посещение за оказване на натиск върху българското правителство, макар че то според мен за себе си вече е решило да се съгласи – т.е. няма да го възприеме като натиск. По-скоро целта сега е да се създаде една такава обществена нагласа – българското общество да приеме едно такова решение, въпреки че в София на вярващите мюсюлмани им стига и една джамия – действащата сега.

- В страната има доста джамии, между които – много новозидани...

- В християнска България мюсюлманските паметници са повече от християнските. Както казах, джамиите са повече от църквите.

- Горещата тема тези дни безспорно е европредседателството на България. В. „Гардиън“, обаче, излезе с една доста негативна статия по наш адрес, в която сме охарактеризирани като „най-корумпираната страна в света“... Тук някои медии репликираха, че „Гардиън“ по принцип пише лошо за България. Вие какво мислите?

- Лошото е, че не само „Гардиън“, но и други вестници – френски и немски, писаха същото. Така че едва ли може да се говори за някаква нарочна „кампания“ със скрити цели. Пишешите са хора, които дават реална оценка на положението в България и реагират защо то към нас в момента има повишено внимание във връзка с

европредседателството. Това са нормални неща. Ненормалното е, че никой в България не обръща внимание на всичко това и negliжира подобни оценки. Реално държавата не предприема конкретни стъпки срещу корупцията във високите етажи на властта. Въпреки че и сега имаме достатъчно закони и възможности за провеждането на такава битка, ако има воля за нея. Статукото устройва в момента българската върхушка. Властта се грижи предимно за себе си и не работи с пълен капацитет за решаването на социалните проблеми на нацията. Остават трайни вътрешните „тежести“ в държавата. Властимащите са заети да решават предимно личните си интереси, а проблемите на масата българи остават нерешени. Предприемат се само някои дребни стъпки, някои от които са по-скоро издевателство върху хората, като вдигането на пенсиите, да речем, с 2-3 лева отгоре, увеличаването на помощите с 5 лева и пр. И понеже поводът за разговора ни са българо-турските отношения, ето ви един пример: По статистически данни за 2016-а година, 17 процента от турското население живее под жизнения минимум, а в България са около 60! И се гордеем, че сме в ЕС!...

- Ще имат ли достъп обикновените хора до европейските представители? Какво очаквате?

- Мисля, че ограничението, за да не стигнат хората до тях, ще е една голяма несправедливост. Поначаля структурите на ЕС, които се занимават с проблемите на гражданите, са силно бюрократизирани. Аз бих предложил на българското правителство да помисли за една открита приемна, която да работи не веднъж в седмицата, а през всички работни дни на седмицата, и да приема жалби и молби на гражданите, които да бъдат разглеждани ускорено и да им бъде даден ход за решаване в европейските структури, които се занимават с тези проблеми. Това би било демократично и една инициатива на България, която би повлияла на нейния авторитет. Не съм оптимист, че това ще се случи, но въпреки това го предлагам.

От сайта ДИР.БГ

ФИЛОСОФ СЕ ПИТА „НАКЪДЕ ВЪРВИ СВЕТЪТ?“

Фундаментален труд от проф. Васил Проданов
на издателство „Захарий Стоянов“

ТОДОР КОРУЕВ

След като обогати науката и знанието с такива забележителни трудове като „Познание и ценности“, „Биосоциални ценности“, „Глобалните промени и съдбата на България“, „Насилието в модерната епоха“, „Теория на българския преход“, „Бъдещето на философията“ и още много други, изтъкнатият български философ чл. кор. проф. дфн Васил Проданов, директор на Тракийския научен институт, предлага на публиката новото си изследване „Системни цикли и бъдещето на историята: Накъде върви светът?“. Тя излиза с марката на издателство „Захарий Стоянов“.

Заглавието на книгата предизвиква асоциации със статията „Бъдещето на историята“ на американския политически философ Франсис Фукуяма, излязла през 2012 г. – 23 години след като той става световна знаменитост със статията си „Краят на историята“, чертаеща нерадостна съдба на Източна Европа и СССР и търсеща възможното бъдеще в либералната демокрация и капитализма. В „Бъдещето на историята“ обаче Фукуяма се усъмнява във възможностите на либералната демокрация при съществуващото неравенство в САЩ.

„Настоящото изглежда опасно, а бъдещето неясно. Все повече хора се чувстват несигурни и не могат да намерят спокойствие. Историята се движи с все по-голяма бързина, всичко става все по-нетрайно.“ В такава обстановка са нужни философите, които виждат по-далече от политиките, пък и от всички останали. Васил Проданов осъзнава своя дълг и прави опит през



призмата на определена философия на историята, опираща се на базисни закономерности, да обясни как то миналото, но и да погледне към бъдещето. А то при това ускоряване на промените води до свиване на циклите. Затуй той пространно се спира на цикличността на историята и системните кризи, развитието на света от глобализация към деглобализация, променящите се отношения между труда и капитала, скока на експлоатацията и неравенството, появата на рентниерски и нефеодален капитализъм. Философът проследява движението от края на историята към края на либералната демокрация, подчертава тенденциите на преминаване от неолиберален цикъл към цикъл на консерватизми и национализми, анализира разгръщаща се екологическа и биомедицинска криза. Читателят ще намери отговор на такива трудни въпроси като: „Идва ли краят за Запада?“, „Вход ли е Четвъртата световна война?“. Книгата завършва със сравнителен анализ „Европейският съюз и краят на двете римски империи“. Един от изводите, които авторът прави, че досегашните лидери от САЩ до България изглеждат като лилипути в сравнение с онези, които са били начело във времето на възходящия цикъл на капитализма. И в България тези, които стоят начело в последните 28 години, изглеждат дребни и нищожни и поради периферния и силно компрадорски характер на формираните политически елити. Когато политическите елити са лилипути, идва времето на интелектуалните лидери и на дейността на масите, заключава философът.

ТРАКИЙЦИ НА ТЪРЖЕСТВАТА В ИСТАНБУЛ



Голяма група тракийци бяха на официалното откриване на реставрираната желязна църква „Свети Стефан“

Слова на благодарност към тракийските състави и изпълнители, представили богатството на странджанския и беломорския фолклор

Представители на Съюза на тракийските дружества в България, водени от председателя Красимир Премянов участваха в тържествата на 7 януари за официалното откриване на реставрираната желязна църква „Св. Стефан“ в Истанбул. Тук дойдоха Кирил Сарджев – заместник-председател на Върховния комитет на СТДБ и председател на ТД „Георги Сапунаров“ в Хасково, Краснодар Беломорски – заместник-председател на ЦР на Съюза,

Гено Пухов – заместник-председател на Върховния комитет и председател на Регионалния съвет в Бургаска област, Михаил Вълов – заместник – председател на ЦР и председател на тракийското дружество в Ямбол, Цанко Атанасов – председател на тракийското дружество „Одринска епопея“ в Стара Загора, представители на тракийски дружества от Варна, Бургас, Ст. Загора, Хасково и Ямбол.

Заедно с голямата тракийска

група в турския мегаполис пристигнаха народните певци Лазар Налбантов и Ирена Станкова, бургаска фолклорна група и представителният ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“ при Хасковското тракийско дружество, които имаха специално място в тържествената церемония.

Уместно е да припомним, че със съдействието на Съюза на тракийските дружества д-р Вана Стоянова – научен секретар на Тракийския

научен институт и д-р Боряна Бужашка от ТНИ, допринесоха за възстановяване на музейната експозиция в метоха към църквата „Свети Стефан“, в която са изложени експонати, свързани с историята на тракийските българи в Турция.

Прекрасните изпълнения на Лазар Налбантов и Ирена Станкова, на бургаската фолклорна група и на хасковския тракийски ансамбъл „Китна Тракия“ звучаха пред събралото се множество в сградата

на Българската екзархия, показвайки богатството на тракийския фолклор. Присъствието на тракийци в града край Босфора беше символ на тяхната борба, продължила години наред за опазване на българските исторически паметници, в т.ч. отстояване мястото на паметника на Антим I в българската църква в Одрин, и своеобразно напомняне за неизпълнените задължения на Турция към тракийските българи.

БЛАГОДАРСТВЕНИ СЛОВА



Председателят на СТДБ Красимир Премянов получи писмо от генералния консул на Република България в Истанбул Ангел Ангелов. В писмото се казва:

„Моля, приемоте от името на всички служители на българското генерално консулство в Истанбул и лично от мое име най-искрени поздравления и благодарности за участието на представителните групи на тракийските дружества от София, Хасково, Стара Загора, Бургас и Ямбол в програмата на тържественото откриване на легендарната българска желязна църква „Свети Стефан“ в Истанбул, осъществено в деня на големия български християнски празник Ивановден – 7 януари 2018 г.

Чудесните изпълнения на бургаската представителна фолклорна група, на народните певци Лазар Налбантов и Ирена Станкова, на представителната фолклорна група от ансамбъл „Китна Тракия“ от хасковското дружество „Георги Сапунаров“ представиха богатството и потенциала на странджанския и беломорския фолклор.

Демонстрираната отзивчивост на Съюза на тракийските дружества в България и на тракийци, участвали в програмата за откриването на реставрираната българска църква „Свети Стефан“ доказаха още веднъж организираната готовност на тракийската организация да покаже на дело своя гравиден патриотизъм.

Уверен съм, че и занапред при реализирането на културната си програма Генералното консулство на Република България в Истанбул ще може да разчита на подкрепата на Съюза на тракийските дружества в България.“



НЕВЕРОЯТНИЯТ ВЕЛИ ЧАУШЕВ

Тази сутрин ме събуди тъжна новина. Вели Чаушев вече не е сред нас. Бе потеглил за Небесния театър, видения от който непрекъснато се мяркаха в главата му през последните година-две.

Освен любим актьор, той беше и талантлив майстор на словото. Издаде книги за деца („Сламчови работи“ и др.), както и за читатели и почитатели от всички възрасти („Разкази върху трамвайни билети“, „Ще се видим довечера“, „Кафе в Златоград“, „Видения в „Небесния театър“).

Вели Чаушев милееше за България и най-вече за Родопите, за родния Златоград. Неведнъж е бил сред нас, тракийците – и като актьор, и като писател, и като човек. Беше невероятен. И чаровник. Притежаваше изключително чувство за хумор. Разведряваше ни. Сега разведрява Бога.

На 27 юни 2016 г. в националния литературен салон „Старинният файтон“ имаше вечер с „Видения в „Небесния театър“ (изд. „Захарий Стоянов“). Думите по-нататък за него и неговата книга са от тази вечер.

Почивай в мир, Вели!

7 януари 2018 г.

Д-Р ЕЛЕНА АЛЕКОВА

Колкото повече опознавам Вели Чаушев като актьор и писател и оттам – като човек, толкова повече удивленията ми нарастват. И ако сега не е от плът и кръв пред нас, съм готова веднага да заявя: „Не е истина, че такъв човек съществува в днешното българско време! Невъзможно е!“. Я, все пак да го пипна (като същи Тома неверни), че то знае ли човек... Но дори фактът, че съществува (продължава да говори в мен Тома неверни) тук и сега, не означава, че съществува днес. Доколкото всяко днес съдържа в себе си вечността, по-точно ще е да се каже, че Вели Чаушев съществува във вечното българско време и някак случайно се е намерил в нашето съвремие.

Вели Чаушев е най-невъобразимият човек, когото познавам, в смисъл – най-невероятният, невъзможният, невиджаният, нечуваният, неимоверният, немислимият, изумителният, изненадващият, неправдоподобният, неописуемият... Изреждам не съвсем автоматично синонимите на думата „невъобразим“ в посоката, която имам предвид, за да избегна евентуални недоразумения, защото другите й синонимни посоки са абсолютно противоположни на тази. И е най-невъобразимият, защото... На първо място – въпреки голямата дарба, артистична и писателска, която притежава, Вели Чаушев е изключително скромен човек. Днес, да си го кажем, това е огромно изключение у нас. Кой от нас не познава поне дузина „гении“ (в кавички!) във всяка една област на живота с от скромна по-скромна дарбица, най-често бездарбица, които да не проглушават света ден и нощ с безподобното си самомнение. За такива самовлюбени приятели на Вели Лео Комфорти е дори приготвил отрезвяващо показно честване на юбилей. На тържеството по случай своя 50-годишен юбилей, честван на тавана на Народния театър, той съумява да се смее над себе си така, както само един истински актьор може да го направи. И зашеметяващ извод на Вели

Чаушев:

„Пак ви казвам, дотогава суетата се бе разперила като паун, патка или пуйка, изберете ви коя от трите, и не даваше да се докосне, камо ли перце да падне от нея. Лео Конфорти в една вечер я оскуба. Оттук нататък като че ли цялото съсловие влезе в неговия тон. Лео обогати традицията на актьора да се смее над себе си, над колегите си и над живота в театъра, който никога не е бил лек“ („Лео Конфорти“).

Когато стана дума да кажа няколко думи за книгата, Вели Чаушев ме предупреди да не я хваля много, много, защото тя не била чак толкова за хвалене. „Но, Вели – казах му – написал си една прекрасна книга. Защо се притесняваш, че някой ще я похвали? Бъди спокоен, ще кажа само това, което тя заслужава – нищо повече...“. Но се „закачих“ за думите му (като рибка за кука), а после и си спомних онова, което някак мимоходом е споделил той в началните си „Думи против уроки“:

„През цялото време, докато носех ръкописа към печатницата, отзад ме дърпаха скептичните усмивки на театрални капацитети. С основания може би, но и аз с основания ще отговоря, че сам знам крехкостта на това, което правя. Казах ви, че някои (някои от героите му – б.м.) са идвали, когато съм бил със затворени очи. Добре де, не е достатъчно, но в моя защита си викам колко лесно се седи отстрани и се дават съвети на този, който се мъчи в шепата си да спаси от забравя мълничкото „златен пращец“ от миналото“.

Обикновено Вели Чаушев няма претенции да е велик актьор, а че е актьор, който е направил това в актьорската си кариера, дето само той е могъл да направи и не е могъл да не направи. Още по-малко са претенциите му да е велик писател, а че има въображение и пише това, което не може да не напише. Та се бях решила да го попитам: „Вели, какво страшно има в това, че и като актьор си чудесен, и като писател

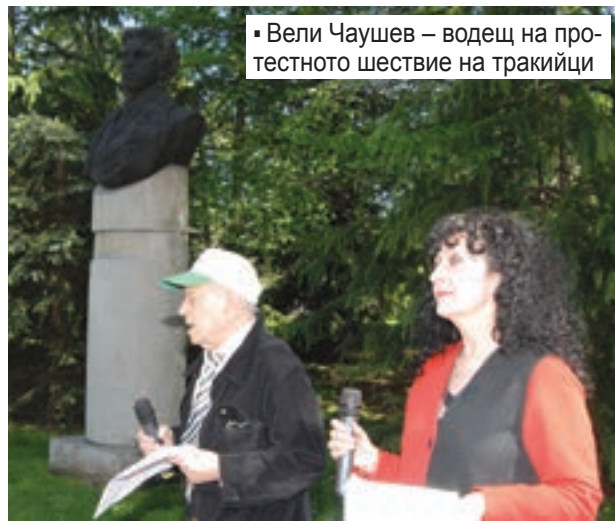
не отстъпваш? Дали скромността ти не идва от факта, че обичаш хората, дори тези, които ти завидват? И ги обичаш дотолкова, че просто не би искал да страдат заради твоите успехи. Не искаш да ги боли. И каква е вината ти, че ги боли?“. Но няма да го попитам, защото всичко и така е ясно. Само ще подчертая, че Вели Чаушев и в това е велик, че въпреки мнението на прочието „капацитети“, не се е отказал да издаде тази книжица (самият той я нарича, „черджица“: „Тя е като черджица – каза ми веднъж, – кръпка по кръпка, мотив по мотив... И се е получила...“), защото само той е можел да я напише такава, каквато се е получила, а „капацитетите“ биха написали своите книги – така, както само те биха могли да ги напишат. Ето, знаят (помнят) актьорите, владеят занаята – да седят и да пишат. Но няма да седнат и нищо няма да напишат. Защото нямат ищаха на Вели („в шепата си да спаси от забравя мълничкото „златен пращец“ от миналото“), нямат мечтите на Вели, упованията на Вели, сърцето на Вели. И сърцатостта му. Защото наистина се иска сърцатост, за да преодолееш с тъжна усмивка и ободряваща вяра завистта – ей онази безсмислената завист, деструктивната и деградивната, скептичната, мъдроклатещатаглава и вредящата, която е застопорявала много хора по пътя...

Вели Чаушев е невъобразим, и затова че, на второ място, е изключително обичлив, нежен и добър човек. Направо недоумявам как може да съществува такъв човек в условията на днеш-



ните зверски делнични нрави, когато едва ли не всеки е готов да изяде всекиго за закуска. Може би защото е родопчанин, а за родопчанина дори да погалиш някого вече означава, че го обичаш, и думата му за обич е „галене“ – кой не знае, че нѐ „обичам“ казва родопчанинът, когато иска да каже, че обича, а „галия“. Така и Вели Чаушев – когото е погалил с думи и светлина из лабиринта на спомените, той и го е окъпал в топлината си, в благодарността си, във възхитата си, защото любовта има много лица и докосването, в буквален и преносен смисъл, е само едно от тях. Прочетете книгата му „Видения в „Небесния театър“ и ще се убедите. При това книгата по някакъв чудодееен начин е придобила „свойствата“, качества, характеристики на създателя си – получила се е свенлива и любвеобилна, затрогваща, някак оживяла е. Така че, говорейки за него, всъщност говоря за нея.

Пак в разговор веднъж уж за нещо друго Вели Чаушев ненадейно подхвърли: „В тоя живот детайлът е важен! Детайлът!“. Като се замислиш...



• Вели Чаушев – водач на протестното шествие на тракийци

се и на крачка от реалността. В изплъзващата се истинност на спомена и в света на думите – не в измислиците от думи, а в битието на думите.

Вели Чаушев наслаждава земното върху небесното. Така в неговата уж реалистична, а всъщност магическа книга по необяснима, но сама в себе си оправдана логика небесното напълно пасва на земното, припокрива го, усвоява го, а не го отрича или отхвърля. И това е една от невероятните догадки на автора. Да я наречем ХРУМВАНЕ или ПРЕДЧУВСТВИЕ, макар че най-точно ще е да се каже ПРОВИДЧЕСТВО.

Изкушавам се да цитирам някои от сентенциите на Вели Чаушев – истински бисерчета мъдрост: „Между болката и славата имаше тъничко перденце, но отплатък него никой не трябваше да наднича“ („Невена Коканова“); „Навиците на занаята – да си буден, когато другите спят“ („Константин Кисимов“); „Но зад всичко красиво и прекрасно на този свят винаги се е криело нещо трагично“ („Димитър Вълчев-Маестрото“); „Бог е дал на актьора фантазия и тя е тази, която го кара да гори в нейния огън. Цял живот“ („Проф. Владимир Трендафилов“); „Той бранеше смеха със смях. Смяхът няма друго оръжие“ („Георги Калоянчев“)... И нещо много важно, което за себе си отбелязах, че в изкуството, както и в живота, няма малка и голяма роля. Можеш да минеш дори само веднъж по сцената мълчешком и пак да го направиш геннално. И да остане след теб следа. Научих го от очерка (есето, фрагмента) за Никола Узунов.

Колкото до Вели Чаушев и неговата скромност... ще му припомня една история, която сам е разказал:

„Четох за един руски композитор. Направили му юбилей и тържествено го наградиха с лавров венец. След една година икономката влязла в неговия кабинет и го помолила отново да направи юбилей, защото, подправяйки ястията на композитора, дафиновите листа от венеца били свършили“ („Георги Калоянчев“).

Затова, Вели, след като знам, че преди време българските държавни и обществени институции не ти връчиха лавров венец, нито каквото и да е друго по повод на твоя достолепен юбилей, дето ти тъй и тъй не го отбеляза с всенародни чествания, сега ти подарявам дафинов лист, за да имаш поне с какво да си подправяш ястията. А когато го свършиш, обади ми се – пак ще ти подаря.

ОТ ТУРЦИЯ: „СЕГА Е ТВОЙ РЕД, БЪЛГАРИЙО!“

„Държавно откриване на историческата църква“, пише в заглавие в „Хюриет“ по повод откриването на реставрираната църква „Свети Стефан“ в Истанбул.

На церемонията присъства турският президент Реджеп Тайип Ердоган, българският и турският премиери – Бойко Борисов и Бинали Йылдъръм, Патриарх Неофит, Вселенският патриарх Вартоломей, главният мюфтия на мюсюлманите в България Мустафа Хаджи и много други официални лица.

„Не разграничаваме свободите“ е заглавието, подбрано по темата от в. „Миллиет“, цитиран от БТА. Изданието посочва, че Ердоган и другите лидери са разгледали обновения храм заедно с религиозните водачи. Реставрацията на Желязната църква, както е известен храмът, продължи седем години, напомня „Миллиет“. Турският президент отбелязва, че по всички земи, завладявани от предците му

в миналото, на първо място са били гарантирани религиозните свободи.

„Мирен град на религиите“, гласи заглавието на „Хабертюрк“. „Президентът заедно с премиера на България Бойко Борисов откри за богослужения 120-годишната църква“, отбелязва още изданието. Като напомня, че България е ротационен председател на ЕС, вестникът цитира и думите на Борисов, че през 2018 г. трябва да бъдат положени усилия за подобряване на отношенията между Турция и ЕС.

Според „Хабертюрк“ церемонията по откриването на Желязната църква, състояла се на 7 януари, е била своеобразна „среща на религиите“, като на нея са присъствали Българският патриарх и Софийски митрополит Неофит, главният мюфтия на мюсюлманите в България Мустафа Хаджи, вселенският патриарх Вартоломей и главният равин на турските евреи Исак Халева.



Според в. „Стар“ от Желязната църква е било изпратено послание за толерантност към света. „Това откриване е послание до международната общност. В Истанбул различните религии и култури живеят в мир. Да съхраним тези творби е наша обща отговорност. На ред са

османски забележителности в България“, заяви Ердоган, цитиран от вестника.

В. „Гюнеш“ също пише за „Послание до света от Балат“ (квартала в Истанбул, в който се намира храмът), а „Тюркие“ извежда в заглавие: „Сега е твой ред, България!“ като предава думите

на Ердоган пред премиера Борисов, че и у нас има забележителности, които се нуждаят от ремонт, както и предложението на турската страна това да бъде направено съвместно.

Ердоган реално се самопоказва в София да дойде за откриването на централната джамия в София „Баня баш“ – така тълкува изказването на президента бившият ни консул в Одрин Георги Димов.

Турция реставрира Желязната църква в Балат, която има историческо значение за православните българи, а цената на ремонта възлиза на близо 16 милиона лири, отбелязва изданието.

В. „Милли газете“ посочва, че църквата „Свети Стефан“ е 14-ият храм, реставриран от Главната дирекция за вакъфите, правителствена институция, която управлява и извършва надзор над религиозните фондации в Турция. Преди нея са били реставрирани редица други исторически сгради

като Голямата синагога в Одрин, църквата „Свети Николай“ на егейския остров Гьокчеада, асирийската католическа църква в град Искендерун, църквата „Свети Георги“ в истанбулския квартал Едирнекапъ и пр.

„Урок по цивилизованост за Запада“ – така в. „Дирилиш постасъ“ тълкува вчерашното откриване на българската църква „Свети Стефан“ в Истанбул. Според изданието президентът Ердоган е показал на Запада какво представлява религиозната свобода, в момент когато, както посочва вестникът, „в страните от Европа се опожаряват джамии и се извършват расистки нападения срещу мюсюлмани“.

„Иени месаж“ пише за двойно откриване на църкви, като наред с откриването на храма „Свети Стефан“ на Златния рог, споменава и за откриването на най-голямата православна катедрала в Близкия изток в Кайро от египетския президент Абдел Фатах ас Сиси.

Албанският стана официален език в Македония

Македонският парламент прие закона за употреба на езиците, с който албанският става официален език на цялата територия на страната. Законът бе приет с 69 гласа „за“ в отсъствието на депутатите от ВМРО-ДПМНЕ. Те не участват в работата на Събранието в знак на протест срещу арестуването на петима техни колеги и други граждани за участие в инцидентите в парламента на 27 април миналата година, след като за председател на Събранието бе избран албанецът Талат Джафери.

Законът предвижда във всички органи на държавната власт в Република Македония, централните институции, държавните предприятия, агенции, дирекции, учреждения и организации, комисии, юридически лица и други институции официален език, освен македонския и неговото писмо, да бъде и езикът, на който говорят 20 процента от гражданите на Република Македония и неговото писмо, тоест албанският език, предаде БТА.

Ще има редица промени в страната, които ще дадат и финансови отражения, като формирането на специална Агенция и Инспекторат, задължени да следят за прилагането на закона. Законът влиза в сила веднага след публикуването му в Държавен вестник.

Оттогава всички закони и актове, приети от парламента, ще бъдат публикувани на македонски и на албански език. Същото се отнася и за решенията на правителството.

Освен македонския, официален език в институциите става и албанският език, което ще се прилага в комуникацията, употребата и прилагането във всички процедури на гражданите пред всички държавни органи.

Законът задължава съдилищата, прокуратурите и всички други органи и институции да направят възможно използването, употребата и прилагането на който и да е от официалните езици и техните писма. Двуетичност ще има и в



униформите на държавните служители в Скопие и другите градове, в които албанците са над 20 процента от населението.

На албански език ще бъдат достъпни и пощенските марки, фишовите, фискалните документи, фактурите и бандеролите. Банкнотите и монетите, както и пощенските марки ще съдържат символи, които ще представляват културното наследство на гражданите на македонски език и неговото писмо и на езика, на който говорят най-малко 20 процента от гражданите и неговото писмо, т.е. албанския. На граничните пунктове на Република Македония и на летищата, там където най-малко 20 процента от гражданите говорят език, различен от македонския, названията на институциите, другите надписи и пътни табели ще са на македонски и албански език.

Всички органи на държавната власт ще имат двуетични интернет страници. Гласове

ТЪРЖЕСТВЕН ВОДОСВЕТ: 8 ГОДИНИ ОТ ОТВАРЯНЕТО НА ГКПП ЗЛАТОГРАД – КСАНТИ

За това време са преминали приблизително 1 169 662 автомобили и близо 3 692 590 пътници

С тържествен водосвет за здраве и безаварийно пътуване, отслужен в параклиса „Свети равноапостоли Константин и Елена“ от отец Константин, на ГКПП Златоград – Ксанти отбелязва осем години от официалното откриване на четвъртата пресечна точка между България и Гърция.

В приветствието си към присъстващите жители и гости на Златоград кметът на общината Мирослав Янчев сподели, че функционирането на контролно-пропускателния пункт с Гърция благоприятства развитието на местната икономика, като градът вече е устойчива туристическа дестинация не само за български, но и за чуждестранни туристи.

Доказателство за необходимостта и важността от съществуването на ГКПП Златоград – Ксанти са преминалите милиони пътници през граничния пункт, съживяването на икономиката, туризма, търговията от двете страни на границата. През изминалата 2017 г. преминали-

те през пункта автомобили са около 1 169 662 и приблизително 3 692 590 лица.

През осемте години от отварянето на ГКПП Златоград – Ксанти са преминали приблизително 1 169 662 моторни превозни средства и близо 3 692 590 пътници. НЖ



ВСЕ ПОВЕЧЕ ТУРЦИ ВЗИМАТ ГРЪЦКА „ЗЛАТНА ВИЗА“

Такава виза се дава на граждани извън ЕС, закупили недвижими имоти за над 250 000 евро

Все повече турски граждани пристигат в Гърция, за да живеят, възползвайки се от възможността да получат „златна виза“, информира Би Би Си. Британската медия подчертава, че ръстът на прииждащите от съседна Турция се е увеличил след неуспешния преврат в тази страна през 2016 г.

В репортаж, цитиран от гръцкото издание Нюз.ин и БТА, се казва, че в момента турските граждани са на трета позиция след руснаци и китайци, закупили недвижими имоти в Гърция, за да получат разрешение за престой. Според гръцките власти турците, получили така наречената „златна виза“ вече

наброявали 430. „Златна виза“ в Гърция се дава на граждани извън Европейския съюз, закупили недвижими имоти на стойност над 250 хиляди евро. Точно тя е и причината за ръста на покупката на имоти от турски граждани в по-евтината за тях Гърция.

След опита за преврат през юли 2016 г. в Турция са били

арестувани 60 хиляди души, а 150 хиляди са били уволнени от работа. Властите в Турция не изнасят данни за това колко на брой светски настроени турски граждани емигрират в чужбина поради факта, че религиозният национализъм доминира все повече в страната, се казва в материала на Би Би Си.

РАО „ТРАКИЯ“ ПЛАНИРА ДЕЙНОСТТА СИ

Разширено заседание на Управителния съвет и работна среща на кметовете от РАО „Тракия“ се състоя на 12 януари т.г. в Стара Загора. Като член на организацията в работата на форума участва председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов. Бяха планирани дейностите на Асоциацията през 2018 г. и бе обсъдено организирането на сесия на отчетно Общо събрание.

След деловата част, участниците вдигнаха поздравница в чест на изпълнителния директор проф. Иван Върляков, който в края на месец декември навърши 60 години и му пожелаха дълголетие и още много постижения в местното самоуправление и академичните среди.

На 5 декември, в навечерието на Никулден, община Николаево за поредна година организира традиционния турнир „Кметски двубой“. Повече

от 15 участници – кметове и кметски наместници, председатели на ОбС, депутати се включиха в оспорвана надпревара по риболов на шаран и дегустация на домашно вино. Приз и в двете категории спечели Иван Танев, кмет на Братя Даскалови.

През месец ноември делегация на РАО „Тракия“, включваща кметове и

други представители на местните власти от дванайсет общини бе на обмяна на опит в сферата на местното самоуправление в Словакия и Сърбия. В делегацията бе и зам. председателят на СТДБ Михаил Вълков.



■ В Стара Загора



■ В Братислава

КРЪСТЬО СТАНЧЕВ НА 80 ГОДИНИ



На о.з. полковник Кръстьо Панайотов Станчев е роден на 20 януари 1938 г. в с. Мелница, община Елхово, област Ямбол. Родът му е от с. Вайсал – Одринска Тракия. При прогонването на тракийските българи от Одринска Тракия през 1913 г. родът е дал седем скъпи жертви за тракийската кауза, установява се в село Мелница – Елховско, и остават там до края на жизнения си път.

Кръстьо Станчев завършва средното си образование в Елхово през 1957 г. и постъпва в редовете на Българската армия в НШЗО „Христо Ботев“ във Велико Търново. От 1959 г. служи като офицер в БА на различни финансови и тилови длъжности – в Елхово, с. Гранитово, с. Бояново, с. Звездец, Бургас и в Сливен в щаба на ЗА. След пенсионирането си от 1994 г. до 2009 г. работи като гл. счетоводител на Военната болница и под 22190 – Сливен.

От 2010 г. се включва активно в дейността на тракийското дружество „Лазар Маджаров“ като касиер – отчетник. Работи неуморно, всеотдайно и активно в отстояване на тракийската кауза. Петдесет и шест години семеен живот, грижовен съпруг, горд баща, всеотдаен дядо за своите внуци и правнуци.

ЧЕСТИТ ЮБИЛЕЙ!

Бъди жив и здрав г-н Станчев!

От тракийско дружество „Лазар Маджаров“ – Сливен

БАБИНДЕН В ХАСКОВО

АНЕТА ГЕОРГИЕВА

Дни преди официалната дата тракийки от Хасково отпразнуваха на 18 януари Бабинден в салона на дружеството.

Автентичността на празника бе пресъздадена от двете най-млади баби Величка Михова и Станка Пашова, а ролята на младата булка изпълни Анета Георгиева, секретар на народното читалище „Тракия – 2008“.

В празника се включиха жените от клуба по литературно четене, от клуба по чужди езици, от фолклорната група

„Тракийска дъга“, певци от представителния ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“



Въпреки подраилото честване на празника, всички медии от града проявиха интерес и присъстваха на обредното подливане на вода на бабите от младата булка, даряването на бабите с кърпи от булката, закичването на бебето против урочасване и пожелания за здраве и късмет.

Празникът завърши с обреден обяд според обичая, на който присъстват само жени и с тракийски хора.

ДОГОВОР ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ПРОЕКЦИЯ В БЪДЕЩЕТО

На 17 декември 2017 г. на читалищното настоятелство на народно читалище „Н.И.Вапцаров – 1925 г.“ в с.Екзарх Антимово гостуваха представителите на Централното ръководство и Върховния съвет на СТДБ ген.Тодор Бояджиев, Михаил Вълков и Чавдар Георгиев. Сключен бе договор за сътрудничество и съвместна дейност между Съюза и читалището, за което вече вестник „Тракия“ съобщи. Председателят на читалището Бойко Праматаров ни съобщава още подробности за срещата и договора.

Поводът за този договор е, че селото имало квартал с тра-

кийци, които намират прием в тук, като някои от тях са участници във Илинденското въстание като Костадин Крушков (в четата на Стайко войвода), Кръстьо Македонски и др. В селото ни е имало Македоно – одринско дружество, за което говори и запазеният му печат. Не на последно място ген. Бояджиев подчерта, че селото носи името на големия възрожденец – борец за църковна и национална свобода – Екзарх Антим, а читалището – на автора на огнените стихове Никола Вапцаров, дал живота си в борбата за социална справедливост.

Целта на този договор е – да се запазят традициите, националното самосъзнание и да се поддържат живи спомените от героичното минало, подчертава Праматаров. По същество, договорът изразява готовността на двете страни за съвместна дейност по издирване и съхраняване на тракийското културно и исто-



■ Поглед към музейната експозиция

рическо наследство, защита на българщината и на тракийци извън страната и на техните имуществени права. В член 4 от договора се казва: „Страните ще се подпомагат при провеждането на мероприятия – значими исторически дати и събития, свързани с историята на тракийци и други културно-просветни масови изяви.“

Важен момент е отразен в член 5: „Страните да си подпомагат при издаването на книги, сборници, библиотечни поредици, календари и други. Ще съдействат за поместването на материали в периодичните и всеки-



дневните издания.“ В договора са залегнали и клаузи, които конкретизират извършваните мероприятия, срока на договора и условията за неговото прекратяване.

Гостите посетиха картинната галерия и етнографската

сбирка на читалището. В книгата за впечатления те записаха своите впечатления от многобройните експонати от историята и бита на селото и високо оценените картини в галерията ни на екзархантимовският академик Христо Стайков.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96

Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген номер

759

Издава: Върховният комитет

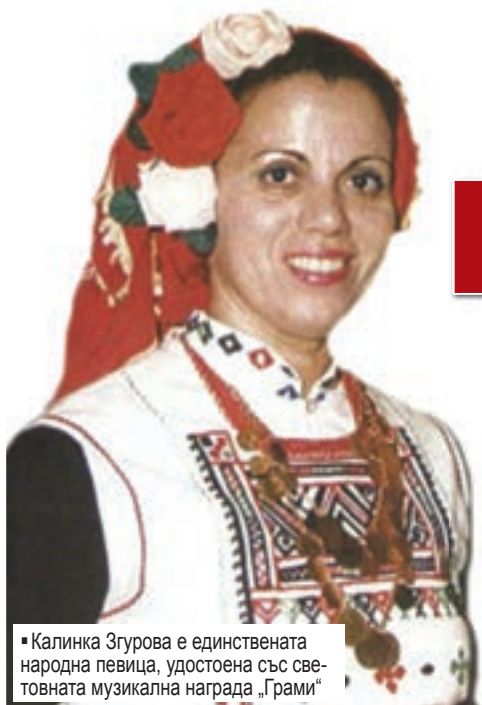
Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Георги ДИМИТРОВ -зам. гл. редактор, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSG
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.



■ Калинка Згурова е единствената народна певица, удостоена със световната музикална награда „Грами“

МИХО ЧЕРВЕНКОВ

Родена е в с. Дебелт, стара римска крепост и твърдина на българщината. От дете започнала да пее, пее след баба си Калина, която знаела много стари странджански песни. Слушала и баща си, който също обичал да пее. От тях усвоява сложността на странджанската песен.

Изпращат я в детска градина и там току затананика нещо или запее, а лелките се спогледват: „Калинка ще стане певица“.

Още е в четвърти клас, когато баща ѝ с камион я завежда в окръжния град Бургас за фестивал на народните песни. Хваща я страх, пее бавна песен без съпровод.

Бурни аплодисменти заливат залата, публиката не я пуска 15 минути да слезе от сцената. И по-късно ще сподели:

„В този момент почувствах със сърцето си, че моето призвание и бъдеще е българската народна песен!“

Веднъж в училище, на вътрешен преглед на художествената самодейност, в състава на комисията бил известният странджански певец Сава Попсапов – изпълнител на химна на Странджа „Ясен месец веч изгрява“. Чува момичето от Дебелт и остава очарован от гласа му. По негова препоръка тя отива в ансамбъла в Бургас, както и на републиканското надпяване в с. Граматиково. И не само оправдава доверието. Девоичето на 14 години се представя по-добре от по-големите от нея със своята дарба, хубавия си глас и вродена артистичност. Предизвиква фурор и кара множеството да заговори за нейния глас.

Специалистите са изненадани, множат се певиците в Странджа – тази богата рудница на народни песни. Тук са Магда Пушкарлова, Комня Стоянова, Сава Попсапов, има и други, а ето, задава се ново попълнение. Наградата ѝ е същата година да представя страната ни на младежкия фестивал в Берлин! Там завоюва златен медал и това определя още веднъж пътя ѝ.

Същата година прави и първия си запис в Радио София! Тази година брой за начало на творческата си кариера, качва се на голямата наша и световна сцена, за да не слезе повече от половин век оттам!

Пеенето за Калинка става всекидневие, пели високи отличия на прегледи и фестивали в страната. Професионалният си път започва във фолклорния ансамбъл „Пирин“. Три години се радва на симпатиите на хористи и ръководители, нарежда се сред солистите.

През 1972 г. спечелва конкурс на Ансамбъла за народни песни при Българското радио, известен по-късно като „Мистерия на българските гласове“. Там окончателно се утвърждава като певица от висока класа. Тя е търсена, открива се нова страница в живота ѝ като певица: записите ѝ се увеличават, редовно пее от телевизионните канали, множат се грамофоните ѝ плочи.

Навлиза още по-дълбоко в тънкостите не

ПЕЕ СЛАВЕЯТ НА СТРАНДЖА КАЛИНКА ЗГУРОВА

„Почувствах със сърцето си, че моето призвание е българската народна песен“, казва именитата изпълнителка



■ „Любили са се“ в изпълнение на Калинка Згурова и Калинка Вълчева с хора „Филип Кутев“

само на странджанския фолклор. Живее с песента, с мъките и радостите на певческото изкуство, то се превръща за нея в смисъл на живота. Расте и се развива певческото ѝ дарование, а към това, като прибавим доброто ѝ сценично поведение, две грейнали очи и широка, слънчева усмивка, ще разберем защо на концерти, на събори и фестивали се множат нейните почитатели. Това ѝ дава сили и желание да обогатява репертоара и според случая може да запее бавна или бърза, трудова или трапезна, битова или хайдушка песен.

По радиото звучат песните ѝ: „Марийка ходи за вода“, „Бою ле, пръвна пръвнина“, „Инджето са го ранили“, „И очи ле черни черешки“, „Хайдути, браќа да ми сте“, „Георги на Денка думаше“ и много още.

– Когато пея – споделя певицата, – обичам да гледам лицата и очите на слушателите. Така разбирам колко им харесват моите песни, колко ги вълнуват.

Калинка разказва, че търсим новото, хубавото в чужбина, а не ценим нашето. И продължава:

– Идва през 1952 г. швейцарецът Марсел Селие като търговец да търси злато, а открива безценните български гласове и фолклор. Връща се в Швейцария и започва да води радиопредаване, което нарича „Мистерия на българските гласове“.

Калинка Згурова и Руска Недялкова правят дует, а Стефан Кънев се заема да им направи песните. Той подготвя за тях „Вила мома Лазаре“, „Залюбила бяла Гана“, „Рано рани Гана“, които певиците разучават с диригента Любен Ботушаров.

Двете изпълнителки записват 25 песни в Радио София. Успехите са завидни. Към тях се присъединява и Василка Дамянова за трети глас. Триото с име „Зорница“ жъне успехи.

– Благодарна съм на съдбата, че в нашия общ път Калинка ни беше опората. Съвместно ние, трите, записахме прекрасни песни, които се пеят по света – в Америка, Канада, къде ли не! – казва Василка Дамянова.

В триото Калинка, заедно с Руска и Василка, които са от Плевенско и Русенско, има възможност да запее не само песните от родната Странджа, но и от цялата страна. Песните им пишат най-изтъкнатите композитори – Николай Кауфман, Стефан Кънев, Красимир Кюркчийски, Петър Лъондев.

Гласовете на трите млади хубавици огласят десетки страни – Япония, Индия, Америка,



■ Калинка Згурова със своя ученичка

Канада, пленяват сърцата на стотици хиляди в Европа, стигат до Холивуд, откъдето се връщат със световната награда за вълшебните си гласове – „Грами“.

Трите певици от „Зорница“ са част от женския хор при Ансамбъла за народни песни при Българското радио, вече с името „Мистерия на българските гласове“, който, с организирани турнета в Европа, Америка, Азия и Африка, постига небивали успехи години наред. В Америка хорът обикаля 26 града и навсякъде посрещат певиците като звезди от световна величина. Ето някои отзивы:

„Ако тази година купите само един запис на етномузика, нека бъде този!“ – препоръчва албума на българските специализираното издание „Музишън“.

В Сан Франциско ги заговаря д-р Кембъл, бил е на концерта им и споделя, че с д-р Лозанов лекува неизлечимо болни, като им пуска дискове на „Мистерия на българските гласове“. Резултатите били невероятни.

„Няма много произведения в световната музика, които могат да се сравнят с „Тих вятър вее“ със солистка Калинка Згурова“, пише в „Окленд Сан Франциско“.

Странджанската прима разгръща истинските си сили в хора „Мистерия на българските гласове“. А тандемът Калинка Згурова – Стефан Кънев, певицата и композиторът, вече съпруга и съпруг, още повече проличава, двамата създават едно силно музикално звено, което оставя

ярка следа в нашата култура. Взаимно се допълват.

Стефан Кънев:

„От Калинка научих много неща, които не се учат в Музикалната академия. Чрез нея открих много тайни за странджанския фолклор и не само за него. Това, което тя знае, се учи от първия ден, при бащиното огнище, в родната ни Странджа“.

Калинка, много по-късно:

„Стефан Кънев е най-българският композитор. Уви, отиде си твърде рано. Той беше моят живот, щастлива съм, че можах да живея с този достоен българин. Неоченим е приносът му към българската музика, към българския фолклор“.

След смъртта на съпруга си заедно с пеенето се впуска в обществена и полезна за обществото дейност: регистрира издателска къща „Кънев – Згурова“, учредява детска музикална певческа

школа „Кънев – Згурова“ за издирване и подкрепа на млади таланти, започва общообразователни концерти по училищата в България, за да демонстрира на живо красотата на българския фолклор.

Впечатляваща е равностметката на творческия ѝ път: записва над 350 песни от Странджа за Българското национално радио и „Балкантон“, издава няколко дългосвирещи плочи и дискове, има 10 самостоятелни албума, снима филми в Българската национална телевизия, посетила е 50 държави във всички континенти.

Много възторжени са отзивите за нея:

„Рур нахрихтен“: „Българските гласове се определят като „най-хубавата музика“ на тази земя и като „природно чудо“.

В. „Практична домакиня“: „Повече от 50 години Калинка Згурова отдаде от своя живот на народната песен, която внася магия в нашето съвремие, засяга най-нежните гънки на нашата душа“.

БНТ, „От дума на дума“, А. Титанова: „Калинка Згурова е дала толкова много за българската традиционна музика... Всяко нещо, което е свързано с българщината, тя го е издигнала в култ и в творчество“.

„Гласът на Америка“ по време на първото им турне отбелязва: „Билетите за всички концерти бяха продадени седмици преди деня на изпълнението. В Ню Йорк в „Линкълн център“ се тълпяха да чуят това уникално българско песнопение. Хората предлагаха по 100 долара за билет“.

Къде е сега и какво прави дългогодишната солистка на „Мистерията“ Калинка Згурова? Тя е все същата – енергична, общителна, засмяна, обаятелна, излъчваща жизненост и сила при напрегнато ежедневие. Пътува, журира, помага на младите, подготвя конкурси, нейните песни и сега се пеят и от нея, и от млади последователи.

„Дума“